

# SOCIÁLNĚ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI UČITELE A JEJICH VLIV NA VZTAH ŽÁKŮ K PŘEDMĚTU

VEDOUcí PRÁCE

doc. PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D

SOCIAL COMMUNICATION SKILLS OF THE TEACHER AND THEIR INFLUENCE ON PUPILS' ATTITUDE TO THE SUBJECT

Tato bakalářská práce se zabývá sociálně komunikačními dovednostmi učitele v pedagogickém procesu. Teoretická část obsahuje vymezení klíčových pojmů a dále analýzu souvislosti komunikačních dovedností učitele a vztahu žáků k vyučovanému předmětu. V praktické části je proveden dotazníkový průzkum, který zjišťuje názory studentů středních škol na to, zda komunikační dovednosti učitele ovlivňují jejich vztah k vyučovanému předmětu. Výstupem práce jsou výsledky průzkumu a soubor doporučení pro pedagogickou praxi.

The topic of this bachelor's thesis is social communication skills of the teacher in the pedagogical process. The theoretical part contains the definitions of key term and the analysis of the relation between teacher's communication skills and a relationship of the pupil to the subject being taught. In the practical part, a questionnaire survey is conducted. Survey is focused on the views of the high school students on if the communication skills of the teacher influences their relation to the subject. The output of the thesis are the results of the survey and the set of recommendations for pedagogical practice.

Práce se pokouší analyzovat a ověřit předpoklad, že komunikační schopnosti pedagoga zcela zásadní vliv na vztah žáků k předmětu, v němž se společně setkávají.

V případě nedostatečně rozvinutých sociálních a komunikačních dovedností lze předpokládat méně pozitivní vztah k výukovému předmětu, než by tomu bylo v případě, že konkrétní pedagog na vysoké úrovni ovládá umění komunikace, a to zejména v oblasti sociálně orientovaného komunikování, tedy v rámci interpersonálních interakcí.

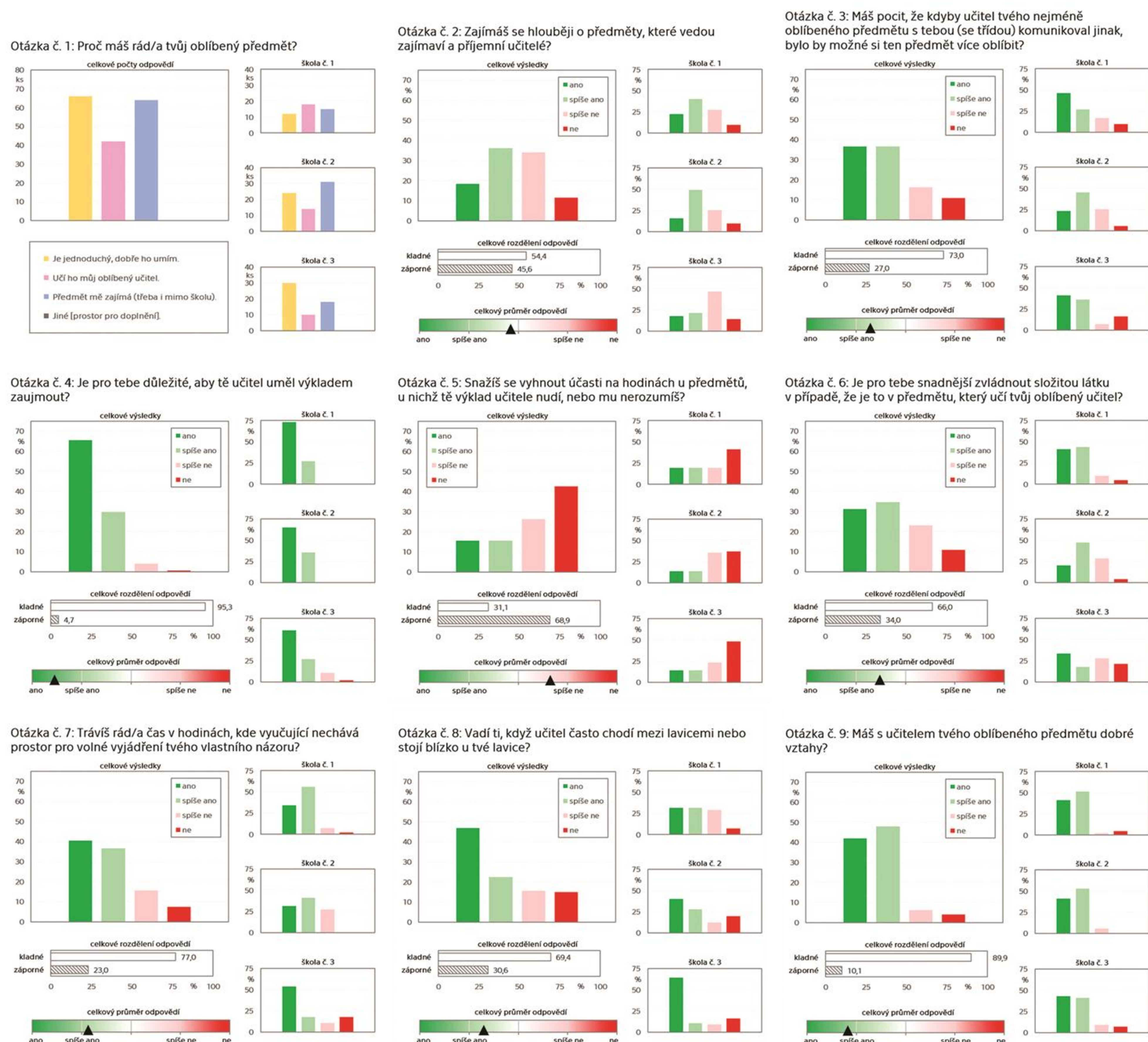
Úkolem teoretické části bakalářské práce je poskytnout oporu v odborných zdrojích k výše uváděnému předpokladu. Kromě představení základních pojmů, na nichž je zvolená tematika vystavěna, a jejich vzájemných souvislostí je text orientován na problematiku sociálních dovedností učitele, s důrazem na jeho komunikační schopnosti ve vztahu k výuce. Prostor je věnován osvětlení souvislosti mezi sociálně komunikační schopností pedagoga a vztahem jeho žáků k předmětu, jenž vyučuje.

Cílem praktické části je zjistit prostřednictvím dotazníkového šetření názory studentů na to, jak vnímají vazbu mezi komunikací učitele a předmětem, který tento učitel vyučuje, šířeji ke studiu, ke kterému jej učitel vede. Dále formulovat na základě těchto zjištění doporučení pro pedagogickou praxi.

## ZÁVĚR

Sociálně komunikační dovednosti jsou zásadní složkou odborných kvalit učitele, a jak se podařilo v teoretické části ukázat také jedním z důležitých nástrojů, jak učitel může vytvářet vhodnou atmosféru při výuce. Sociální komunikací, tedy interakcí pedagogů a jejich žáků, je zejména formován výukový proces, odvislý od něj vyučovací styl učitele a je jí podporována či naopak utlumována motivace žáka k aktivnímu zapojení se ve výuce.

Z výsledků plyne, že studenti dostatečnou úroveň komunikačních dovedností učitele považují za důležitou a přispívá k jejich pozitivnímu vztahu k učitelu a výuce. Zároveň uvedli, že vidí možnost zlepšení vztahu k učitelu (předmětu) při změně způsobu komunikace učitele s žáky.



Obrázek 1: Grafy zobrazující podíly respondenty zvolených možností odpovědí na otázky v dotazníku v jednotlivých školách a celkově. U otázek č. 2 až 9 je také znázorněn průměr dopovědí na otázky.

Jádrem praktické části je dotazníkový průzkum názorů studentů. Dotazování proběhlo na třech středních odborných školách různého zaměření. První byla střední průmyslová škola strojní ve Středočeském kraji, druhou střední průmyslová škola stavební v Plzeňském kraji a třetí byla střední odborná škola zaměřená na zemědělství a potravinářství v Jihomoravském kraji. V prvních dvou školách jsou vyučovány maturitní obory, ve třetí větší část žáků studuje obory zakončené závěrečnou zkouškou, to také byli respondenti průzkumu.

Z odpovědí na otázky č. 3, 4 a do jisté míry i 7 plyne, že studenti opravdu považují dobré sociálně komunikační dovednosti učitele (příjemné, srozumitelné a motivující vystupování) za zásadní faktor toho, zda budou mít k danému učitelu dobrý vztah a tím tedy nepřímo i k jím vyučovanému předmětu. I často se vyskytující kombinace kladných odpovědí na otázky č. 3, 4, 6, 7 a 9 (42 %), ukazuje souvislost dobré komunikace učitele, dobrého vztahu s učitelem a motivace ke studiu.

Celkově odpovědi (názory) studentů potvrzují myšlenky uvedené v teoretické části práce. Potvrzují vazbu mezi vztahem žáků k osobě učitele a vztahem žáků k předmětu. Ukazují tedy na to, že učitel může zlepšením vztahu s žáky zvýšit zájem žáků o předmět.

## DOPORUČENÍ PRO PEDAGOGICKOU PRAXI

- **Kvalitní a srozumitelný výklad, který vzbudí zájem studentů.**
- **Možnost vyjádření vlastního názoru studenta při výuce.**
- **Dobré vztahy mezi učitelem a žáky, projevy respektu a zájmu o žáky**
- **Respektování osobního prostoru žáků ve třídě.**



**MASARYKŮV ÚSTAV  
VYŠŠÍCH STUDIÍ  
ČVUT V PRAZE**